

BESLUIT van GS van Utrecht

DATUM	3 maart 2022	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap
ZAAKKENMERK	Z-WNB-RI-REG-2021-1864	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	82397AAD	DOORKIESNUMMER	030-2583311
UW BRIEF VAN	13 oktober 2021	FAX	030-2583139
UW NUMMER	-	E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	1: Voorschriften 2: Kaart plangebied 3: Kaart leefgebied 4: Voorgestelde maatregelen 5: Aanvullende voorgestelde maatregelen	ONDERWERP	Wnb ontheffing Soortenbescherming ruimtelijke ingrepen Plan Driving range Ruigenhoek, nabij Koningin Wilhelminaweg in Groenekan

Op 13 oktober 2021 hebben wij uw aanvraag ontvangen. U heeft ontheffing aangevraagd in het kader van de Wet natuurbescherming (hierna: wet), onderdeel soortenbescherming. De aanvraag is ingediend door Van der Goes en Groot Ecologisch Onderzoeks- en Adviesbureau B.V. namens Chi Chi Utrecht B.V. (hierna: initiatiefnemer), voor de locatie Driving range Ruigenhoek, nabij Koningin Wilhelminaweg in Groenekan (hierna: plangebied) en is bij ons geregistreerd onder zaakkenmerk Z-WNB-RI-REG-2021-1864.

I. Besluit

Wij besluiten op grond van het bepaalde in de wet en het Beleidskader Wet natuurbescherming provincie Utrecht 2017¹

- ontheffing te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, eerste lid, tweede lid en vierde lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk doden en vangen, het opzettelijk verstoren en het beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de rugstreeppad;
- ontheffing te verlenen van de verbodsbepaling genoemd in artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder b, van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de ringslang;

voor de periode van de verzenddatum van dit besluit tot en met 1 maart 2023.

II. Omschrijving van de aanvraag

Uw aanvraag heeft betrekking op het herinrichten van voormalig agrarisch gebied aan de noordkant van de stad Utrecht. Op het terrein wordt een golfbaan aangelegd en er komt een kleinschalige horecavoorziening. Een kaart van het plangebied is opgenomen in bijlage 2 van dit besluit. De werkzaamheden die effect hebben op de beschermde soorten bestaan uit het dempen en/of vergraven van wateren en oevers, het vergraven van de overige bodemdelen en/of het opbrengen van grond en het (mogelijk) kappen en rooien van struiken en/of (enkele) bomen. U vraagt ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, eerste lid, tweede lid en vierde lid van de wet voor wat betreft de rugstreeppad (*Epidalea calamita*) en artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder b van de wet voor wat betreft de ringslang (*Natrix helvetica*) voor de periode van 13 oktober 2021 tot en met 1 maart 2023.

¹ https://www.provincie-utrecht.nl/sites/default/files/2020-03/beleidsnota_wet_natuurbescherming.pdf

III. Procedure

Wij hebben de aanvraag afgehandeld volgens het bepaalde in hoofdstuk 5 van de wet en afdeling 4.1.1 van de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb). Op 7 december 2021, 7 februari 2022 en 24 februari 2022 heeft u deze aanvraag aangevuld.

IV. Toetsingskader

De rugstreeppad is beschermd op grond van artikel 3.5 van de wet en de ringslang is beschermd op grond van artikel 3.10 van de wet.

V. Motivering

De aangevraagde ontheffing kan alleen worden verleend als is voldaan aan elk van de volgende voorwaarden:

- a) er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
- b) er is een geldig wettelijk belang;
- c) er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de rugstreeppad en de ringslang in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

a) Afweging van andere bevredigende oplossingen

Omschrijving van alternatieven

U heeft onderzocht of er redelijke alternatieven zijn voor de ruimtelijke ingreep. U geeft hierover het volgende aan:

Afzien van de ingreep: Het afzien van de ingreep zal, uitgaande van de huidige situatie, leiden tot bestendiging van agrarisch gebruik ofwel het volledig verruigen en dichtgroeien van het gebied. Beide zijn niet bevredigend voor behoud en verbetering van leefgebied voor de rugstreeppad en de ringslang.

Locatie: Een andere locatie is niet gepland, onwenselijk en onlogisch. De locatie voor deze golfbaan is de enige plek direct noordelijk van Utrecht waar mogelijkheid wordt geboden te oefenen of een korte baan te bespelen door de specifieke vereisten van een driving range. Verder is de bereikbaarheid en de afstand van de locatie ten opzichte van de stad ideaal. Op een andere locatie aan de noordkant van Utrecht een golfbaan aanleggen met deze grootte zou beslag leggen op open polderland elders waarbij ook een kans optreedt tot beperkingen ten aanzien van soorten of gebieden beschermd onder de Wnb.

Planning: De beste tijd voor aanvang van het werk is het moment dat de ringslang en de rugstreeppad verondersteld zijn zich in het winterbiotoop te bevinden. In deze periode zijn deze soorten inactief en hierdoor is dit de periode waarin ze het minst verstoord worden. Aanvang van werkzaamheden in de actieve periode van de ringslang en de rugstreeppad zal ongunstiger zijn voor de soorten en is ongewenst.

Inrichting: In het oostelijke deel van het plangebied wordt een natuurzone gerealiseerd dat leefgebied aan de rugstreeppad en ringslang en andere soorten zal bieden. Daarnaast worden alleen de sloten gedempt waar geen voortplantingshabitat van de rugstreeppad aangetroffen is. Een alternatieve inrichting is niet gewenst, omdat dit voor meer ongunstige effecten op de beschermde soorten zal zorgen.

Werkwijze: In het activiteitenplan is de werkwijze met inrichtingsmaatregelen beschreven ten gunste van de beschermde soorten en mitigatie met amfibieënschermen in combinatie met de eerder beschreven werkperiode is gericht op zoveel mogelijk behoud van natuurwaarden. Een alternatieve werkwijze levert niet minder negatieve effecten op voor de beschermde soorten.

Conclusie

Gezien het bovenstaande zijn er geen redelijke alternatieven waarbij er minder negatief effect op de beschermde soorten optreedt. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

b) Belangenafweging

Omschrijving van het belang

Wij toetsen of het belang van de ingreep zwaarder mag wegen dan het beschermingsbelang van de soorten zoals is vastgelegd in de wet. Voor de rugstreeppad en de ringslang heeft u de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in de artikelen:

- 3.8, vijfde lid, onder b, aanhef en onder 1, van de wet: "In het belang van de bescherming van de wilde flora en fauna, of in het belang van de instandhouding van natuurlijke habitats";
- 3.8, vijfde lid, onder b, aanhef en onder 3, van de wet: "In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten".

Daarnaast heeft u voor de ringslang de ontheffing aangevraagd op grond van het belang genoemd in het artikel:

- 3.10, tweede lid, onder a, van de wet: "In het kader van de ruimtelijke ontwikkeling van gebieden of kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde".

In uw aanvraag heeft u het belang van de ruimtelijke ingreep onderbouwd. U geeft hierover het volgende aan:

In het belang van de bescherming van de wilde flora en fauna, of in het belang van de instandhouding van natuurlijke habitats: *"Het wegvallen van (intensief) agrarisch gebruik of kassenbouw biedt mogelijkheden de inrichting maar zeker ook beheer van het gebied zodanig aan te passen dat (verdere) natuurlijke ontwikkeling mogelijk is. Zeker omdat het gebied ligt binnen een meer grootschalige ontwikkeling van recreatieterreinen, is verbinding en creëren van extra leefgebied en vestigingsmogelijkheden voor nieuwe natuur van belang en kansrijk."*

Dit belang kan enkel van toepassing zijn, wanneer de ruimtelijke ingreep mede in het belang is van de bescherming van (het habitat van) de soorten waarvoor de ontheffing wordt aangevraagd. In dit geval moet er dus een rechtstreeks belang zijn voor de ringslang en de rugstreeppad. De door u aangevoerde positieve effecten van de natuurontwikkeling hebben echter niet specifiek betrekking op deze soorten, maar worden uitgevoerd in het kader van compensatiemaatregelen. Dit betekent dat niet is aangetoond dat de ruimtelijke ingreep in het belang is van de bescherming van flora of fauna.

In het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten: *"Het plan voorziet in een voor de volksgezondheid en welbevinden van de stedelijke bewoners onmisbaar element van ontspanning, bewegen en recreatie. Het voorzien in mogelijkheden en terreinen voor ontspanning is een dwingende maatschappelijke opgave waar het voorliggende plan invulling aan geeft. In de provinciale omgevingsvisie is het gebied daarom, net als veel andere gebieden dichtbij en goed bereikbaar vanuit de stad, aangewezen als zowel een recreatiezone als een aantrekkelijk landschap (Inrichtingsplan – Aanleg Golf Centrum Utrecht, Sweco, 2018)."* Uit de aangeleverde stukken is inderdaad gebleken dat de golfbaan bijdraagt aan volksgezondheid.

In het kader van de ruimtelijke ontwikkeling van gebieden of kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde: *"De plannen rond de driving range betreffen een (gewenste) ruimtelijke ontwikkeling die onderdeel uitmaakt van een groter ruimtelijk plan om lucht te geven aan nabijgelegen stedelijke ontwikkeling."*

Uit de aangeleverde stukken is inderdaad gebleken dat er sprake is van ruimtelijke ontwikkeling in het gebied Ruigenhoek.

Conclusie

Hiermee is sprake van een wettelijk belang van de ingreep, namelijk het belang van de "volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten" en het kader van de "ruimtelijke ontwikkeling van gebieden of kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde". In dit geval weegt het belang van de ruimtelijke ingreep daarom zwaarder dan het beschermingsbelang van de soorten.

c) Ecologische beoordeling soorten

Onderzoek

U heeft het plangebied onderzocht op de aanwezigheid van beschermde soorten. Ook heeft u onderzocht welk effect de ingreep heeft op aanwezige beschermde soorten. Op basis van artikel 3.2 van de Awb hebben wij ons verzekerd van de kwaliteit en zorgvuldigheid van het uitgevoerde ecologische onderzoek.

Aanwezige beschermde soorten

Rugstreeppad

In het naastgelegen poldergebied westelijk van het plangebied is in 2020 en 2021 de rugstreeppad aangetroffen. Voortplanting in het deel van de driving range werd echter niet vastgesteld en dit terreindeel ligt dan ook buiten het voortplantingsgebied van de rugstreeppad. In 2020 is tevens onderzoek uitgevoerd naar het gebruik van de percelen als landbiotoop. Er konden bij dit onderzoek nergens aanwijzingen worden verkregen dat het gebied een functie heeft als landbiotoop. Het is aannemelijk dat rugstreeppadden overwinteren in de lintbebouwing rond het plangebied. Deze droge, hoger gelegen delen bieden mogelijkheden aan de soort om onder tegels of in fundamenteën of onder opgeslagen materialen in te graven en te overwinteren. Om incidenteel voorkomen van rugstreeppadden te voorkomen, is eind 2020 een amfibieënscherm rond het gebied geplaatst.

Echter, In januari 2022 is gebleken dat een deel van de aanwezige paddenschermen rond de driving range door werkzaamheden in het najaar van 2021, zijn beschadigd en dat daarom niet volledig is uit te sluiten dat rugstreeppadden het werkterrein hier zijn gaan gebruiken als winter-landbiotoop.

Ringslang

De ringslang is in het plangebied aangetroffen. De ringslang is een mobiele soort die snel over grote afstanden kan bewegen. Het gebied rond Ruigenhoek wordt, gezien de waarnemingen, als geheel gebruikt met zwaartepunt van de verspreiding in het westelijke deel.

De soort gebruikt het plangebied om te jagen op kikkers en kleine vissen ('zomerbiotoop') en is daarbij vooral gebonden aan de sloten en aanliggende oevers. Ook het gebied rond het boezemwater en de driving range wordt door de soort gebruikt. Een kaart met de locatie van het essentiële leefgebied is opgenomen in bijlage 3 van dit besluit.

Staat van instandhouding

Rugstreeppad

De soort kan in heel Nederland worden aangetroffen met uitzondering van de zeekelegebieden in Friesland, de provincie Groningen en het oosten van Drenthe. Wat recente aantallen betreft is er een kennislacune maar de totale populatie is voor 1994 geschat op 154.620 tot 1,5 miljoen, dus met een zeer grote bandbreedte (Ottburg & Swaay, 2014). Duidelijk is dat de rugstreeppad nog steeds algemeen voorkomt, maar onduidelijk is hoe de aantallen moeten worden geïnterpreteerd. Om die reden is de huidige landelijke populatieomvang beoordeeld als 'onzeker'. Ook de trend van de landelijke populatieomvang is 'onbekend'. Landelijk komt de soort op veel plaatsen voor en wordt de huidige situatie beoordeeld als 'gunstig'. Op diverse locaties waar de rugstreeppad voorheen werd waargenomen, kon deze recentelijk niet meer worden vastgesteld. De trend wordt daarom beoordeeld als 'verslechterend'. Er is geen reden om aan te nemen dat de lokale situatie anders is.

Ringslang

De landelijke trend van de ringslang is sinds 1990-1994 stabiel. Sinds 1990 wordt de verspreiding in de occupancy-modelling (gemodelleerde verandering in verspreiding) als "matige toename" beoordeeld. De trend in kwaliteit van het leefgebied is de laatste 10 jaar niet wezenlijk veranderd ten opzichte van de situatie daarvoor. Vandaar dat de situatie voor de trend in kwaliteit van het leefgebied als "stabiel" is beoordeeld (expert judgement). Er is geen reden om aan te nemen dat de lokale situatie anders is. Er is in de afgelopen 10 jaar door het aanleggen van wateren en recreatieterreinen nieuw leefgebied ontstaan en het plangebied is gekoloniseerd.

Effect van de ingreep op de aanwezige beschermde soorten

Door de werkzaamheden zal het functionele leefgebied van de ringslang de rugstreeppad worden aangetast. Daarnaast wordt de rugstreeppad gevangen en buiten het plangebied weer uitgezet. Dit betekent dat er sprake is van het overtreden van verbodsbepalingen uit de wet. Ontheffing is daarom noodzakelijk.

Mitigerende en compenserende maatregelen

Om de negatieve ecologische effecten van de werkzaamheden te beperken heeft u mitigerende (verzachtende) en compenserende (vervangende) maatregelen voorgesteld. Wij gaan akkoord met de voorgestelde maatregelen. De maatregelen zijn opgenomen in bijlage 4 van dit besluit.

De natuurzone die aangelegd wordt aan het oostelijke gedeelte van het plangebied wordt zodanig ingericht dat er een overcompensatie komt voor het verloren leefgebied van de rugstreeppad en de ringslang. Daarnaast worden er kikkerpoeltjes en broeihopen aangelegd die voortplantingsplaatsen vormen voor de rugstreeppad en de ringslang.

In bijlage 1 van dit besluit hebben wij extra voorschriften opgelegd. Het gaat hier om voorschriften 11, 12, 13 en 15 uit bijlage 1 van dit besluit. Voorschrift 11 "Binnen 6 maanden na de verzenddatum van dit besluit dient een beheerplan toegezonden te worden aan de provincie waarin het beheer en onderhoud van de te nemen maatregelen is vastgelegd. Dit beheerplan wordt beoordeeld, waarop besloten kan worden dat er aanvullende maatregelen nodig zijn" is opgelegd om beheer en onderhoud van de maatregelen te waarborgen. Voorschrift 12 "Sloten mogen alleen gedempt worden in de winterrustperiode van de rugstreeppad en de ringslang, dus vóór 15 maart en na 15 oktober. De winterperiode kan afwijken van de gegeven data afhankelijk van bijbehorende klimatologische omstandigheden" is opgelegd omdat dit afwijkt van het aangeleverde Activiteitenplan van 15 september 2021. De rugstreeppad wordt namelijk actief vanaf begin april tot half oktober, en de ringslang wordt actief vanaf half maart tot half oktober, afhankelijk van klimatologische omstandigheden. Voorschrift 13 "Demping van de sloten dient te beginnen aan het dode eind van de sloot en richting het deel van de sloot die in verbinding staat met andere wateren toe te werken. Door deze methode te gebruiken is elektrisch afvissen overbodig" is opgelegd om eventuele aanwezige rugstreeppadden en ringslangen richting andere wateren te verjagen. Voorschrift 15: "de permanente te realiseren broeihopen, kikkerpoeltjes, natuurvriendelijke oevers en overwinteringsplekken dienen daadwerkelijk permanent geschikt te worden gehouden voor de rugstreeppad en de ringslang. Dit betekent dat de ontheffinghouder verantwoordelijk is voor onderhoud van de voorgestelde maatregelen en er voor zorgt deze maatregelen functioneel blijven voor de desbetreffende soorten. De ontheffinghouder kan deze verplichting, gelet op voorschrift 4, overdragen aan een rechtsopvolger" is in de voorschriften opgelegd om beheer en onderhoud te waarborgen.

Gevolgen van de ingreep voor de staat van instandhouding

Door het nemen van mitigerende en compenserende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de ringslang en de rugstreepd in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan. Door de overcompensatie zullen de maatregelen waarschijnlijk zorgen voor een positieve invloed op de lokale staat van instandhouding van de rugstreepd en de ringslang.

VI. Conclusie

Aangezien aan de voorwaarden voor een ontheffing wordt voldaan, verlenen wij u ontheffing als bedoeld in artikel 3.10, eerste lid, van de wet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden. Deze zijn opgenomen in bijlage 1 van dit besluit.

VII. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb-adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

VIII. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking vanaf het moment dat deze aan u bekend is gemaakt en wordt twee werkdagen na bekendmaking gepubliceerd op de website www.officielebekendmakingen.nl.

IX. Overige informatie

Er kan ook vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of regionale uitvoeringsdienst, als u dit nog niet heeft gedaan. Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud van dit besluit, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 030-2583311.

X. Verzending

Wij verzenden dit besluit aan de aanvrager. Een afschrift van dit besluit verzenden wij aan:

- Van der Goes en Groot Ecologisch Onderzoeks- en Adviesbureau B.V.;
- Regionale Uitvoeringsdienst (hierna: RUD) Utrecht;
- Gemeente De Bilt.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen

Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Landelijke Leefomgeving

Bijlage 1: Voorschriften

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemeen

1. De ontheffing wordt alleen verleend voor de in dit besluit genoemde soorten en beschreven verboden handelingen.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient direct contact op te nemen met het Servicebureau van de provincie Utrecht (Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht of servicebureau@provincie-utrecht.nl) indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.

Voorafgaand aan de werkzaamheden

5. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin minstens de voorschriften uit deze ontheffing. Het werkprotocol dient aanvullend de volgende aspecten te omschrijven:
 - a. Omschrijving van het plangebied (inclusief kaart);
 - b. Activiteiten/werkzaamheden die uitgevoerd worden (inclusief planning);
 - c. Maatregelen die getroffen zijn/worden (locatie op kaart en datum/tijd);
 - d. Informatie en contactgegevens van de begeleidende ecooloog;
 - e. Een overzicht van de activiteiten die door de ecooloog zijn/worden begeleid;
 - f. De manier waarop is/wordt omgegaan met onverwacht aangetroffen (beschermde) soorten binnen het plangebied.
6. Minimaal twee weken voorafgaand aan de start van de werkzaamheden die invloed hebben op de beschermde soorten, moet de ontheffinghouder het meldingsformulier 'aanvang werkzaamheden' volledig invullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/startwerkzaamhedenwnb>. Bij de melding dient het werkprotocol zoals omschreven in de voorschriften bijgevoegd te zijn. Indien het voor dit specifieke project niet mogelijk is om de werkzaamheden twee weken voorafgaand aan de start hiervan te melden, moet contact worden opgenomen met de RUD Utrecht via handhaving-wnb@rudutrecht.nl of 030-7023300.

Tijdens de werkzaamheden

7. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften moeten worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige² op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend. Deze dient in ieder geval aanwezig te zijn in het plangebied bij de start van de werkzaamheden, voor zover deze invloed hebben op een beschermde soort.
8. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden moet een afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
9. Tijdens de werkzaamheden moet een logboek worden bijgehouden. In het logboek worden gemaakte ecologische keuzes vastgelegd, zoals goedkeuren / vrijgeven door een deskundige, afwijkingen van het ecologisch werkprotocol (indien goedgekeurd door het bevoegd gezag) en gekozen mitigerende en/of compenserende maatregelen en de locatie daarvan. In het logboek worden in ieder geval de relevante resultaten van de uitgevoerde handelingen, omschreven in de voorschriften bij dit besluit geregistreerd.

² Onder deskundige verstaan wij: een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO-, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Flora- en faunawet/Wet natuurbescherming, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals Zoogdiervereiniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en De Landschappen) en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of – bescherming.

10. De maatregelen, genoemd in hoofdstuk 5 van het activiteitenplan van 15 september 2021 en ook in het addendum van 7 februari 2022 (zie bijlage 4 en bijlage 5) moeten worden opgevolgd.
11. Binnen 6 maanden na de verzenddatum van dit besluit dient een beheerplan toegezonden te worden aan de provincie waarin het beheer en onderhoud van de te nemen maatregelen is vastgelegd. Dit beheerplan wordt beoordeeld, waarop besloten kan worden dat er aanvullende maatregelen nodig zijn.
12. Sloten mogen alleen gedempt worden in de winterrustperiode van de rugstreeppad en de ringslang, dus vóór 15 maart en na 15 oktober. De winterperiode kan afwijken van de gegeven data afhankelijk van bijbehorende klimatologische omstandigheden.
13. Demping van de sloten dient te beginnen aan het dode eind van de sloot en richting het deel van de sloot die in verbinding staat met andere wateren toe te werken. Door deze methode te gebruiken is elektrisch afvissen overbodig.

Na afloop van de werkzaamheden

14. Na afronding van de werkzaamheden dient de ontheffinghouder het meldingsformulier 'einde werkzaamheden' volledig in te vullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/eindwerkzaamhedenwnb>. Het logboek zoals omschreven in de voorschriften moet bijgevoegd worden.
15. De permanente te realiseren broeihopen, kikkerpoeltjes, natuurvriendelijke oevers en overwinteringsplekken dienen daadwerkelijk permanent geschikt te worden gehouden voor de rugstreeppad en de ringslang. Dit betekent dat de ontheffinghouder verantwoordelijk is voor onderhoud van de voorgestelde maatregelen en er voor zorgt deze maatregelen functioneel blijven voor de desbetreffende soorten. De ontheffinghouder kan deze verplichting, gelet op voorschrift 4, overdragen aan een rechtsopvolger.

Bijlage 2: Kaart plangebied

Figuur 1.

Ligging van het plangebied van de Driving range van Ruigenhoek (rood omlijnd).

(Bron: "Activiteitenplan Driving Range Ruigenhoek – toelichting aanvraag ontheffing ingevolge de Wet natuurbescherming" van 15 september 2021)

Bijlage 3: Kaart leefgebied

Aangetroffen Ringslangen in het gebied in 2020 door NLadviseurs (geelblauw) en in 2021 door G&G in onderliggende rapportage (roodblauw).

(Bron: "Activiteitenplan Driving Range Ruigenhoek – toelichting aanvraag ontheffing ingevolge de Wet natuurbescherming" van 15 september 2021)

Bijlage 4: Voorgestelde maatregelen

5

Uitvoering werkzaamheden en maatregelen

Vanwege de mogelijke negatieve effecten van de werkzaamheden bij het ontwikkelen van driving range en natuurzone wordt zoveel als mogelijk rekening gehouden met de aanwezigheid van de Ringslang en het ecologisch advies hieromtrent is leidend.

Belangrijk voor een zorgvuldige werkafwikkeling zijn de volgende zaken:

- + Ecologische begeleiding
- + Planning en aanpassen werkperiodes
- + Maatregelen voorafgaand, tijdens en na het werk
- + Inrichting en beheer, compensatie

5.1 Ecologische begeleiding

Vanwege het vóórkomen van de beschermde soorten en mogelijk zal het bouwproces ecologisch begeleid worden door een (voor het bevoegd gezag) erkend en gekwalificeerd ecooloog die toeziet op de juiste uitvoer. Er zal gewerkt worden conform een op te stellen ecologisch werkprotocol waarin de voorgestelde maatregelen uit onderliggend plan zijn opgenomen met eventueel aanvullende voorwaarden uit verkregen ontheffingen en vergunningen.

De ecooloog zal met name toezien op juiste uitvoer van bepalingen uit ontheffingen zodanig dat geen verbodsbepalingen van de Wnb worden overtreden en de zorgplicht wordt nageleefd.

Werkzaamheden betreffen controle van het werkterrein, de juiste aanleg van voorzieningen en het onderhoud daarvan, de timing van werkzaamheden ten opzichte van de jaarcyclus van de Ringslang, broedvogels en andere (beschermde) natuurwaarden, het informeren van uitvoerenden, registratie van de te nemen ecologische stappen gedurende de werkuitvoer (zie verder §5.3).

5.2 Planning en aanpassen werkperiodes

De in §4.2 beschreven werkzaamheden zullen direct aanvangen na het verkrijgen van noodzakelijke vergunningen en ontheffingen met inachtneming van de gevoelige perioden van de aangetroffen en te verwachten beschermde soorten. De ontwikkeling en het aanleggen van de baan zal in totaal een paar maanden in beslag nemen.

De beste tijd voor aanvang van het werk is het moment dat Ringslang (en andere soorten) verondersteld zijn zich in het winterverblijven te bevinden. Globaal betreft dit de periode **november tot en met februari**. Als na februari wordt gewerkt, zijn mogelijk aanvullende

maatregelen nodig om terreindelen ongeschikt te maken voor Ringslang en broedvogels of te weren uit dergelijke terreindelen. Als dergelijke maatregelen zijn genomen, zijn ook werkzaamheden buiten de genoemde periode geschikt om te werken.

De exacte aanvangsdatum van het werk en de precieze werkvolgorde wordt bepaald door de begeleidend ecooloog in samenspraak met uitvoerenden.

5.3 Maatregelen

5.3.1 Mitigerende maatregelen

Voorafgaand aan het werk

De terreindelen die bestemd zijn voor de driving range en de natuurzone zijn na het broedseizoen het gehele jaar kaal gehouden en regelmatig gemaaid. Voorafgaand aan het werk moeten de amfibieënschermen worden verwijderd en worden ook de oeverkanten van de te dempen sloten op de driving range gemaaid.

Na het maaien worden sloten afgedamd met draglineschotten of aarden dammen en wordt eventuele vis en amfibieën uit de sloten weggevangen en overgezet naar te behouden biotoop. Omdat het ondiepe sloten betreft en de watertemperatuur is gedaald, zal veel vis reeds dieper water hebben opgezocht.

Tijdens het werk

Worden terreindelen gevlakt zodanig dat eventueel aanwezige dieren naar de zijkanten kunnen vluchten. Er wordt richting open terrein gewerkt zodat insluiten van dieren wordt voorkomen. Beschermde soorten worden in de werkperiode en gezien de amfibieën schermen die al langere tijd aanwezig zijn geweest, niet verwacht.

Als werkzaamheden uitlopen tot in maart worden terreindelen waar nog wordt gewerkt, ongeschikt gehouden voor broedvogels en andere beschermde soorten.

De terreindelen waar dan nog zwaar graafwerk moet worden uitgevoerd en waar zandhopen ontstaan, worden voor intrek van Rugstreeppadden in landbiotoop (vanaf mei) afgeschermd met amfibieënschermen.

Na het werk

Bij het beheer van watergangen en terreinen wordt rekening gehouden met beschermde waarden, zie §5.3.2.

5.3.2 Inrichting en compensatie

Inrichting

Bij de inrichting van de driving range, maar vooral de inrichting van de natuurzone wordt rekening gehouden met de beschermde soorten, met name de Ringslang.

In de terreininrichting worden voor de Ringslang de volgende thema's uitgewerkt:

- ♣ Verbinden
- ♣ Voedsel
- ♣ Verblijven en veiligheid
- ♣ Voortplanten

5.3.2.1 Verbinden

Het is belangrijk dat slangen binnen het plangebied veilig en gemakkelijk door het gebied kunnen migreren. Zeker jonge slangetjes zijn kwetsbaar en hebben natuurlijke vijanden zoals reigers, Egels of marterachtigen. Voor de Ringslang is het verplaatsen belangrijk, de soort is mobiel en moet snel opwarmplekken en voedselgebieden kunnen bereiken. De soort gebruikt bij voorkeur smalle wateren om te verplaatsen omdat zwemmen sneller gaat en minder energie kost dan bewegen over land. Het passeren van kleine stukken land is geen probleem. De aanwezigheid van (oever)dekking kan daarbij belangrijk zijn om bij gevaar snel weg te kunnen kruipen.

Door de aanleg van de natuurzone wordt het belangrijker dat de slangen van west naar oost kunnen migreren. Het aantal wateren dat oost west loopt is in het plangebied veel kleiner dan het aantal noord-zuid lopende sloten/wateren (slagenlandschap).

In de inrichting van de baan wordt de zuidelijke randsloot ontwikkeld als migratieroute met daaraan gekoppeld een gefaseerd oevermaai-beheer zodat minimaal 1 van de slootoevers voldoende dekking heeft. De oeverzone vanaf de waterlijn met hogere begroeiing en/of ruigte wordt aan de baankant minimaal 2 meter.

De noordelijke randsloot is op dit moment niet volledig doorgetrokken. In de plannen zal dit wel gebeuren: tussen de lintbebouwing en de kassen wordt een open sloot uitgegraven met een breedte van minimaal 1,5 meter een oeverzone van minimaal 2 meter.

Zowel bij de zuidelijke randsloot als de noordelijke zullen de slangen het dijkta-lud van het boezemwater moeten oversteken (2x). Dit zal geen probleem zijn voor de slangen.

5.3.2.2 Voedsel

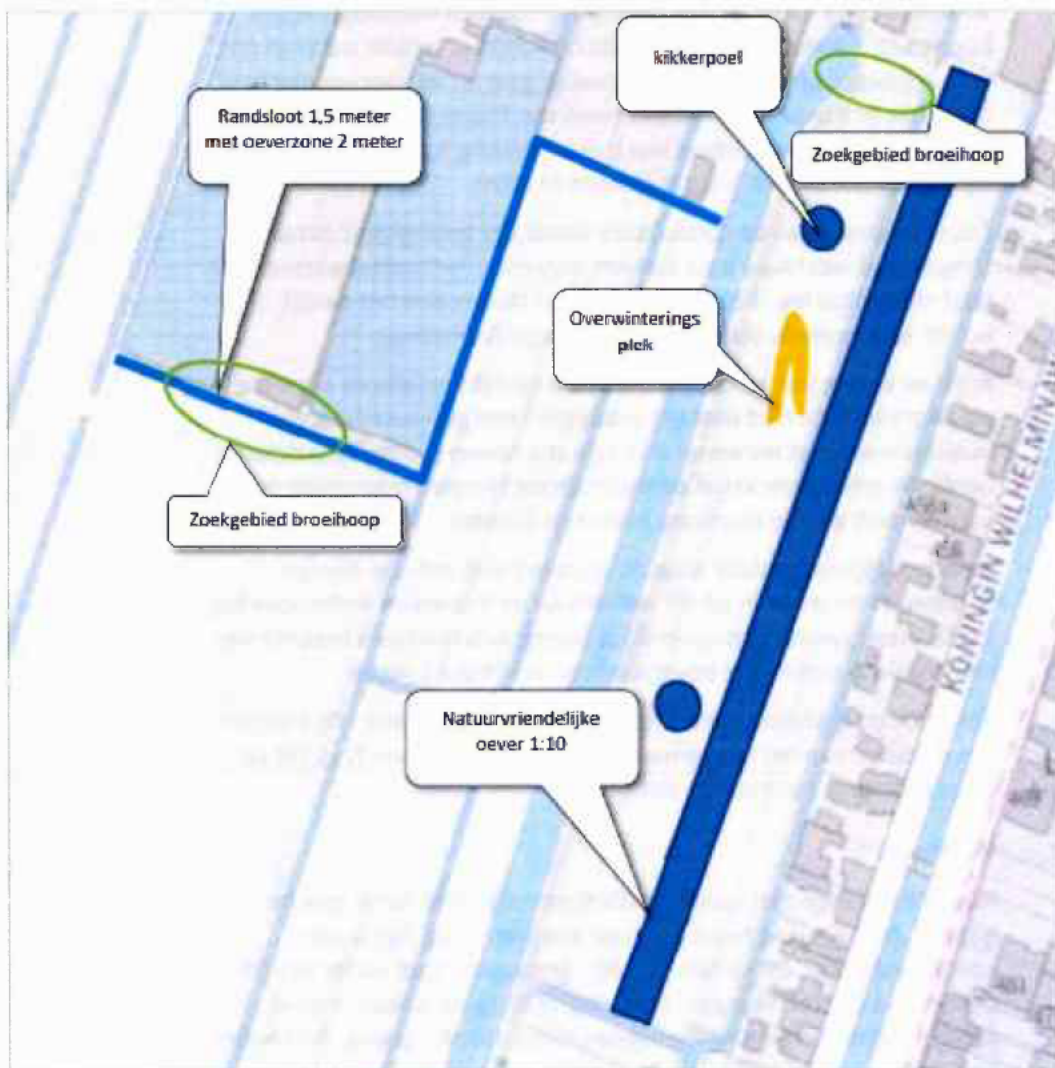
Ringslangen eten met name amfibieën en dan met name groene kikkers. De Ringslang heeft niet veel voedsel nodig, het is een koudbloedig dier. De kikkers worden gevangen in het water of in de oevers van de watergangen. Een gunstig leefgebied voor groene kikkers is dus een gunstig foerageergebied voor Ringslang. De kikkers gedijen het best in ondiepe oeverkanten van zon beschenen water

met niet te zwaar begroeide oevers en met water waar niet teveel roofinsecten en vissen voorkomen.

Om foerageergebied te verbeteren wordt aan de noordwestkant van het aan te leggen water in het noordoosten een ongeveer 10 meter brede natuurvriendelijke oever aangelegd met een profiel van 1:10.

In deze oeverzone kunnen amfibieën vestigen en het kan een gunstig jaaggebied zijn/worden voor de Ringslang.

Naast de plasoever worden twee kikkerpoelen uitgegraven. Er wordt hiervoor grond weggegraven tot een meter onder het grondwaterpeil zodat een poel wordt gecreëerd met geïsoleerd water. Naar de randen wordt het profiel glooiend uitgegraven zodat een ondiepe oeverzone ontstaat.

Om aantrekkelijk te zijn moeten de poelen voldoen aan een aantal inrichtingseisen:

- ✦ Er wordt gekozen om één poel zodanig te graven dat deze gevoed wordt met grondwater en één uitgegraven poel te voorzien van een ondoorlatende laag vijverfolie of bentonietmatten zodat deze hoofdzakelijk door regenwater gevoed zal worden. Op deze manier wordt variatie in watertypen aangebracht wat naar verwachting een gunstig effect heeft op de amfibieënpopulatie in het plangebied.
- ✦ De poelen zijn geïsoleerd gelegen, dat wil zeggen, ze staan niet in verbinding met de omringende sloten en waterpartijen. Door zodoende poelen vrij te houden van vissen, zullen zich veel amfibieën kunnen vestigen.
- ✦ De afmeting van de poelen bedraagt minstens 50 m² met een maximale diepte van ongeveer 1 meter ('grondwaterpoel') en 1, 5 meter ('beklede poel'). De oevers dienen glooiend te zijn zodat larven van amfibieën zich snel kunnen ontwikkelen in de snel opwarmende oeverzones. Hier kunnen zich tevens kruidenrijke oevervegetaties ontwikkelen.
- ✦ Vermeden moet worden dat zwarte voedselrijke grond in de poelen wordt gestort. Beter kan voedselarm zand in de poelen worden verwerkt. Op die manier kan een goede waterkwaliteit worden gerealiseerd.
- ✦ Een goede zoninstraling is zeer belangrijk voor een rijk amfibieënleven in een poel. Daarom mag zich geen opgaande begroeiing ten zuiden van de poel bevinden. Opgaande begroeiing in de vorm van bomen en struiken in de directe nabijheid van de poelen moet worden verwijderd in verband met bladinvallende schaduw. Door bladval verslechtert de waterkwaliteit over het algemeen zeer snel.

5.3.2.3 Verblijven en veiligheid

Winterverblijf en zonplekken

Het gebruik van steenhopen als winterverblijf is een gebruikelijke maatregel die eerder in verschillende inrichting projecten voor Ringslangen is toegepast. Door het creëren van gunstige overwinteringsplekken kan de Ringslang jaarrond in het gebied gaan voorkomen.

Om de overwinteringsmogelijkheden voor Ringslangen in Ruigenhoek te vergroten wordt dan ook aanleg van een steenstrook ingepast.

Belangrijk voor het functioneren als optimaal winterverblijf is de ligging van de steenstrook. Het is noodzakelijk dat in het voorjaar in de ochtenduren de zon direct op de steenstrook kan schijnen, waardoor de Ringslangen kunnen opwarmen. Het beste kan een strook stenen enigszins boogvormig worden aangelegd. Deze vorm heeft als voordeel dat er een binnenzijde ontstaat waar sprake is van

luwte. Door situering van de binnenbocht naar zuidoostelijke- of zuidelijke richting ontstaat aan de binnenzijde een luwte waarin het effect van de instraling van de zon extra groot is, waardoor zich hier een gunstig microklimaat kan ontwikkelen.

De steenstrook kan het beste op een bestaande verhoging in het landschap worden aangelegd. Indien nodig worden bomen en struiken die een belemmerende werking hebben op zonne-instraling op de steenstrook gekapt. De steenstrook moet dusdanig zijn opgebouwd dat gunstige omstandigheden voor Ringslangen ontstaan om te overwinteren. In de steenstrook moeten holtes aanwezig zijn, de temperatuur in de steenhoop moet stabiel zijn en de lucht in de steenhoop moet droog zijn. Om dergelijke condities te bereiken is de opbouw van de steenstrook erg belangrijk. Ecologisch advies bij de aanleg is essentieel.

De steenstrook zal ongeveer 20 meter lang zijn en anderhalve meter hoog. Allereerst wordt de kern van de steenstrook aangelegd. Deze kern is kleiner dan $\frac{1}{3}$ van de dwarsdoorsnede van de steenstrook. De kern kan opgebouwd worden uit dezelfde steensoort als het overige deel van de steenstrook met stenen van 15 tot 40 cm. Het verschil is dat de kern wordt opgevuld met zand. Hierdoor ontstaat een stevig lichaam. Daarnaast kan de kern een bufferwerking uitoefenen op de temperatuur van de binnenzijde van de steenhoop. Rondom deze kern wordt de uiteindelijke steenhoop aangelegd.

Na aanleg van de kern kan de strook stenen verder opgebouwd worden uit bijvoorbeeld Noordse stenen of basaltstenen met een afmeting van 15 tot 30 cm. Belangrijk is dat er voldoende variatie wordt aangebracht. Het aanbrengen van voldoende reliëf in de bovenzijde van de steenstrook is hierbij een punt van aandacht. Naar verwachting zal een dergelijk variatie na het aanbrengen van de afdeklaag een gunstige invloed hebben op het uiteindelijke binnenklimaat van de steenstrook.

De steenstrook wordt zodanig aangelegd dat vanuit de binnenzijde van de boog een geleidelijk verloop naar de bovenzijde van de steenstrook ontstaat (helling 1:4). De buitenzijde aan de noordelijk gelegen kant van de steenstrook kan met een steiler verloop worden aangelegd (helling 1:2).

Over de strook stenen wordt een afdeklaag aangebracht van zand of een mengsel van zand en aarde. Om te voorkomen dat deze afdeklaag de ruimten tussen de stenen zal opvullen wordt de steenhoop eerst afgedekt met bijvoorbeeld kokosmatten of worteldoek. Kokosmatten hebben hierbij de voorkeur omdat ze zeer langzaam vergaan. Intussen kan zich een vegetatie ontwikkelen op de steenstrook die voor de uiteindelijke vastlegging van de grond zal zorgen.

Door de aangebrachte variatie in de bovenlaag van de steenstrook wordt op het hoogste punt van de steenhoop een afdeklaag van 30 tot 40 cm dik aangelegd. Door het storten van de afdeklaag zal veel reliëf van de binnen gelegen steenstrook aan het zicht onttrokken worden.

Een overwegende zandige afdekking verdient de voorkeur, om te voorkomen dat zich een dichte, ruige vegetatie op de steenstrook ontwikkelt. De afdeklaag moet het overgrote deel van de steenstrook bedekken zodat een grote isolerende en stabiliserende werking ontstaat.

Aan de basis van de helling aan de binnenzijde van de steenstrook wordt afgezien van afdekking zodat inkruipmogelijkheden worden verkregen. Door de ontbrekende afdekking komen hier de basaltstenen aan de oppervlakte die als toegang kunnen dienen voor Ringslangen. De gaten tussen de stenen moeten hier niet te groot zijn om zoveel mogelijk de isolerende werking te behouden.

Zonplekken

Verspreid over het terrein kunnen opwarmplekken worden gecreëerd op plaatsen waar hoge en dichte vegetatie tot ontwikkeling komt door strategisch uitgelegde bundels gemaaid riet of kleine maaiselhopen met grof maaisel achter te laten in het terrein (liefst natuurlijk en/of gebiedseigen materiaal).

5.3.2.4 Voortplanten

Broeihopen

Om het compensatiegebied in Ruigenhoek completer en aantrekkelijker te maken voor Ringslangen wordt voorgesteld broeihopen aan te leggen. Om de kans op acceptatie van een broeihoop door Ringslangen in het plangebied te vergroten is het raadzaam om deze in beginsel op minimaal twee locaties aan te leggen.

In het geval voortplanting wordt vastgesteld in een broeihoop, wat enkele jaren kan duren, kan deze ene locatie in gebruik blijven voor het jaarlijks opzetten van een nieuwe broeihoop aangezien Ringslangen jaarlijks terugkeren naar een geschikte locatie.

Een geschikte plek voor een broeihoop lijkt aanwezig in het ruige deel achter het terrein van de bestaande caravanstalling ten noorden van het brede en centraal gelegen driving rangeperceel. Een tweede broeihoop kan worden aangelegd langs de noordelijke rand van de natuurzone.

Bij de keuze van de broeihooplocaties zijn de volgende overwegingen belangrijk:

- ♣ De broeihopen worden aangelegd in of in nabijheid van beschutting biedende vegetatie zoals ruigte of opgaande

begroeiing zoals struwelen en bosranden. De broeihopen hoeven niet noodzakelijkerwijs door de zon beschenen te worden (broei van binnenuit). Gedeeltelijke beschaduwten van de broe hoop is zelfs gewenst om uitdroging te voorkomen.

- ✦ Goede bereikbaarheid van de broeihopen voor Ringslangen vanuit nabijgelegen wateren die als trekweg of migratieroute dienen.

Wat betreft de aanleg:

- ✦ Het materiaal moet een losse structuur hebben en wordt opgebouwd uit organisch materiaal zoals paardenmest (stalmest), houtsnippers en takken. Gevarieerd kan worden met gebiedseigen materiaal zoals bladeren, maaisel, slootafval of Riet. Gebruik van paardenmest is niet strikt noodzakelijk maar zorgt voor het snel opgang komen van broei.
- ✦ Het opzetten van een hoop wordt ingezet in de periode eind maart/begin april. Bij het opzetten moet de hoop goed vochtig zijn. Bevochtigen met slootwater is dan raadzaam. Daarna mag de hoop niet uitdrogen.
- ✦ Er wordt gekozen voor een hoop met afmetingen van 2,5m x 1,5m x 1m. Voor een broe hoop geldt groter is beter, in kleinere hopen is minder kans op het ontstaan van broei.
- ✦ Een broe hoop kan in principe twee jaar functioneren maar meestal is na een jaar de benodigde broei teneinde en dient een nieuwe broe hoop te worden aangelegd. Hier zal ik n=het beheer rekening mee moeten worden gehouden.

5.3.2.5 Overige inrichtingsmaatregelen

Rond de natuurzone wordt na inrichting een stobbenwal, takkenrillen of hekwerk geplaatst dit gebied af te schermen voor mensen met honden of spelende kinderen. De toegang blijft beperkt tot medewerkers van de golfbaan die hier onderhoud- of maaiwerkzaamheden kunnen uitvoeren. Het gebied mag niet tot een recreatie- of hondenuitlaat-terrein verworden omdat de vestiging van beschermde soorten en doelsoorten hiermee onmogelijk wordt.

5.3.3 Beheer

Inrichtingsmaatregelen zorgen voor de uitgangspunten voor vestiging van beschermde soorten maar van minstens even groot belang voor het behoud ervan is het juiste beheer en de borging daarvan in een beheerplan.

Golfbaan Utrecht wil voor wat betreft beheer en management 'Geo Certified' worden. Geo Certified is een licentie die wordt verkregen als een organisatie een aantal targets haalt met betrekking tot natuur, milieu, arbeidsomstandigheden.

Met name oog voor- en monitoring van biodiversiteit, afzien van excessieve bemesting, afzien van pesticiden en herbiciden, inheemse

beplanting en landschappelijke inpassing van activiteiten zijn belangrijke zaken die binnen de certificering aan de orde komen. Uiteraard past een juist beheer ten aanzien van de Ringslang bij dit streven.

Belangrijke punten bij het beheer zijn:

- ♣ 1) Beheer van sloten en slootkanten, kikkerpoelen
- ♣ 2) Maaibeheer graslanden natuurzone en elders westelijk
- ♣ 3) Oevers natuurzone en kikkerpoelen
- ♣ 4) Broeihopen
- ♣ 5) Zonplekken en overwintering Ringslang

ad1) Onderhoud van de sloten is afhankelijk van de voedselrijkdom van het water. Naar verwachting zal het jaarlijks schonen van bepaalde delen van de watergangen nodig zijn. Er wordt gestreefd naar een schoningsbeheer waarbij 20-30% van de slootvegetatie behouden blijft, zeker in de oevers. Soorten als de Platte schijfhoren of de Grote modderkruiper, die nu nog niet voorkomen, kunnen profiteren van dergelijke schoning.

Vermeden moet worden dat de kikkerpoelen gaan verlanden. Een regelmatige schoning is van belang. Aanbevolen wordt de poelen één keer in de twee jaar (gedeeltelijk) te schonen.

ad2) Om te voorkomen dat de grazige delen verruigen en er gewenste hoge en lage vegetaties naast elkaar ontstaan, wordt gefaseerd maaibeheer toegepast waarbij eenmaal per twee jaar een volledige maaicyclus wordt doorlopen. Er blijven terreindelen ongemaaid, maar er zijn ook kort gemaaide delen aanwezig. Opslag van bijvoorbeeld schietwilg of andere houtige gewassen dient regelmatig te worden verwijderd.

De graslanden westelijk kunnen, totdat hier een golfbaan wordt aangelegd, eenmaal jaarlijks worden gemaaid eind juni.

3) Het gefaseerde maaibeheer wordt ook toegepast in de natuurvriendelijke oever en langs de kikkerpoelen. Ook hier wordt een tweejaarlijkse cyclus aangehouden. Langs de natuurvriendelijke oever kan een strook van 20-30 meter ongemaaide oeverzone behouden blijven om rietruigte en overjarig riet te creëren. Dit kan op termijn gebruikt worden door rietvogels zoals Rietgors en Rietzanger. Boomopslag wordt hier wel verwijderd.

ad4) Vrijkomend materiaal zoals hout en maaisel kan in broeihopen en houtstapels worden verwerkt. Deze hebben een belangrijke functie in het leefgebied van de Ringslang. Jaarlijks worden de broeihopen nagelopen en functioneel gemaakt. Werkzaamheden aan broeihopen dienen tussen midden april en eind mei uitgevoerd te

worden of in oktober. Op die manier worden legsels en overwinterende dieren niet beschadigd of gestoord.

ad5) Het jaarlijks creëren van zonplekken door openen van de riet-ruitte- en grasvegetaties of achterlaten van bundels riet of grof maaisel. Hierdoor worden de zonbeschenen plaatsen gecreëerd waar Ringslangen op kunnen warmen. Opslag die schaduw werpt op winterverblijven zoals de steenstrook dient verwijderd te worden.

5.4 Schade na te nemen maatregelen

5.4.1 Effecten

Omdat de werkzaamheden in het late najaar en de winter worden uitgevoerd, worden er geen calamiteiten verwacht met te verwonden of te doden slangen.

De werkperiode valt daarmee ook buiten de broedperiode waardoor effecten op broedvogels in het plangebied ook worden uitgesloten.

De belangrijkste effecten zijn te verwachten in het voorjaar van 2022 als werkzaamheden net zijn afgerond en de hergroei op het terrein net gestart is. Op de nog te kale terreindelen zullen slangen moeten uitwijken. De pionierwateren en kikkerpoelen met weinig vis zullen naar verwachting snel amfibieën aantrekken en geschikt worden als leefgebied voor de Ringslang. Tevens is veel biotoop ongeschonden buiten, maar ook binnen het plangebied, te gebruiken.

Op langere termijn biedt het plangebied veel meer mogelijkheden voor permanent verblijf en voortplanting dan in de huidige situatie en kan een zelfstandige populatie vestigen. Het gebruik van het terrein als golfbaan zal daarmee naar verwachting niet in conflict zijn.

(Bron: "Activiteitenplan Driving Range Ruigenhoek – toelichting aanvraag ontheffing ingevolge de Wet natuurbescherming" van 15 september 2021)

Bijlage 5: Aanvullende voorgestelde maatregelen

Addendum werkwijze Ruigenhoek te Utrecht

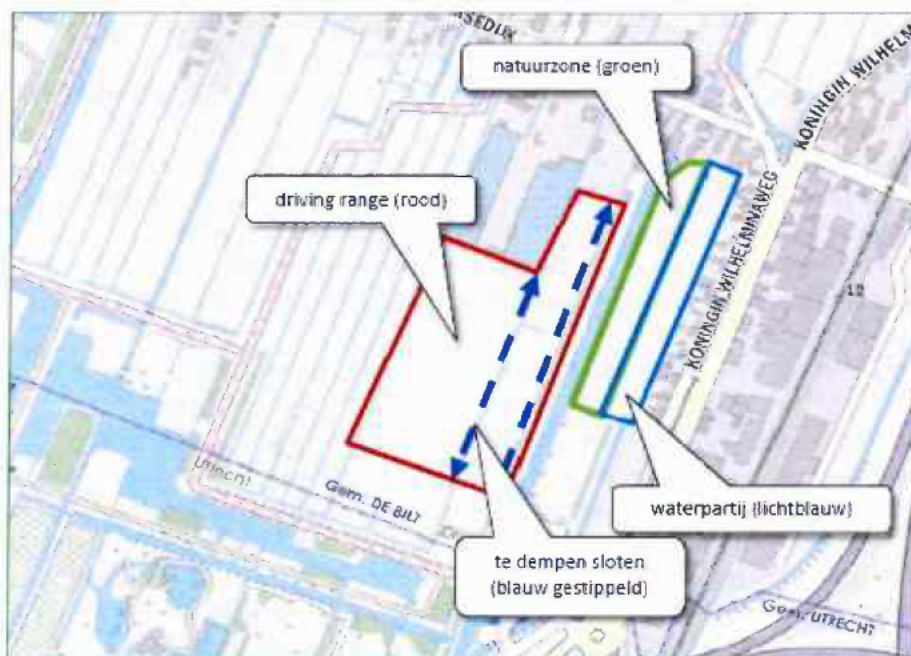
Aangepaste werkwijze ten aanzien van ontheffingsaanvraag Wnb

1. Projectbeschrijving

Er bestaan plannen een voormalig kassengebied/langbouwgebied aan de rand van de stad Utrecht, provincie Utrecht her in te richten. Binnen het plangebied zal een 'driving range' t.b.v. de golfsport, een waterplas en een natuurzone worden ontwikkeld (zie kaart onder). Later zal op een ander deel van de ontwikkeling, westelijk buiten het nu te behandelen plan, een kleine golfbaan worden aangelegd.

Op grond van een aantal uitgevoerde ecologische onderzoeken is geconcludeerd dat in het plangebied mogelijk essentieel leefgebied aanwezig is in twee te dempen sloten voor Ringslang. Omdat negatieve gevolgen op de Ringslang bij realisatie van de plannen niet uitgesloten is, is in oktober 2021 een ontheffingsaanvraag ingediend bij de Provincie Utrecht (Z-CHZT-2021-07295-01) en zijn begin december aanvullende vragen beantwoord.

In januari 2022 is gebleken dat een deel van de aanwezige paddenschermen rond de driving range door werkzaamheden in het najaar van 2021, zijn beschadigd en dat daarom niet volledig is uit te sluiten dat Rugstreeppadden het werkterrein hier zijn gaan gebruiken als winter-landbiotoop. Op grond van deze constatering zijn werkzaamheden (die al langer gestopt waren) op de driving range verder uitgesteld.

Met onderliggende notitie wordt een alternatief werkplan voorgesteld om voor zowel de Ringslang als de Rugstreeppad te zorgen dat schade niet optreedt bij de verdere ontwikkeling van de driving range, waterplas en natuurzone.

Voor wat betreft belang, uitgevoerde inventarisaties, plannen, uitvoer van mitigerende en compenserende maatregelen en algemene werkwijze wordt verwezen naar het eerder opgestelde activiteitenplan. De onderliggende notitie geeft alleen aangepaste praktische werkuitvoer t.a.v. het plangebied op grond van de actuele situatie en de aankomende werkperiode.

2 Aanpassing werkwijze

Hieronder worden in chronologische volgorde de voorgenomen werkzaamheden aangegeven. In Tabel 1 worden de werkzaamheden samengevat.

- ♣ Als eerste worden in de natuurzone over de gehele lengte van de natuurzone twee geulen uitgegraven met een breedte van ongeveer een meter. De geulen worden in het droge profiel zo netjes mogelijk uitgesneden uit het bestaande grasland zodat 'nette' grasoevers blijven bestaan naast de uitgegraven geulen. De bodem wordt naar boven onder flauw profiel uitgegraven. De geulen worden direct daarna gevuld met bestaand slootwater uit de omgeving waardoor ze snel op een bestaande sloot zullen lijken en geschikt worden voor Ringslang. Er wordt gewerkt van noord naar zuid om berijding van het terrein te minimaliseren. Ook de geplande kikkerpoelen worden op vergelijkbare wijze uitgegraven (zie activiteitenplan hoofdstuk 5, pagina 22).
- ♣ De uitgegraven grond wordt richting het zuiden gereden en gebruikt om de twee sloten in het beoogde terrein van de driving range te dempen. De werkrichting is hier van noord naar zuid richting te behouden water in de zuidelijke randsloot.
- ♣ Voorafgaand aan de demping van beide wateren of voorafgaand aan baggeren ervan, wordt deze elektrisch en met een schepnet afgevisd en worden vissen, amfibieën en ander gevangen waterleven (zwanenmossels) overgezet naar behouden water, bijvoorbeeld in de nabijgelegen boezem. Eventuele bagger wordt nagelopen op over te zetten fauna. Er wordt bij de demping een zo smal mogelijke werkbreedte aangehouden.
- ♣ wordt rond het gehele driving range-werkterrein het paddenscherm hersteld of opnieuw aangelegd. Dit is 50 cm hoog en minimaal 10 cm diep ingegraven. Om de 50 meter worden aarden wallen tegen de schermen gelegd om dieren vanuit het ingeschermde gebied de mogelijkheid te geven dit gebied te verlaten. De paddenschermen worden wekelijks gecontroleerd waarbij wordt bekeken of de vegetatie direct ernaast niet te hoog is (<20 cm) en of de aanaardingen niet zijn ingeklinkt.
- ♣ Er volgt nu een rustperiode tot eind maart waarin goed opgelet moet worden vestiging van broedvogels te voorkomen door plaatsen signaleringslint of ongeschikt maken terreindelen.
- ♣ Rond eind maart wordt, afhankelijk van het weer, de eventuele aanwezigheid van Rugstreeppadden in het plangebied gemonitord door langs de paddenschermen (met name aan de west- en noordgrens richting verondersteld voortplantingswater!) elke 30 meter een vangbeker in te graven om de padden te vangen die niet zelf via de aanaardingen uit het ingeschermde gebied zijn gekomen. De ingegraven bekens zijn voldoende gedraineerd met gaten aan de onderkant en niet volledig ingegraven tot onderliggende bodem. In de bekens is enig schuilmateriaal aanwezig. De bekens worden minimaal dagelijks gecontroleerd door een bevoegd ecoloog op vangsten. De aangetroffen dieren worden alleen met handschoenen aangepakt i.v.m. bijvoorbeeld het Rana-virus en overgezet in te behouden geschikt geacht biotoop, aan de overzijde van de schermen richting het westen.

- ♣ Het vangen wordt zolang voortgezet tot op vijf geschikte (vochtige) dagen in het geheel geen vangsten of zichtwaarnemingen worden gedaan van Rugstreeppadden. Als geen vangsten (meer) worden gedaan, wordt het gebied als Rugstreeppad-vrij beschouwd. De beoordeling van de omstandigheden en de precieze vangperiode duurt tot minimaal 5 vangstloze dagen.
- ♣ Direct na monitoring en vangen van Rugstreeppadden worden de werkzaamheden rond de aanleg van de driving range gestart en wordt begonnen met het uitgraven van de waterpartij achter de woningen.
- ♣ De aanleg van winterbiotoop voor Ringslang wordt gestart als de werkzaamheden waterplas en de natuurvriendelijke oevers klaar zijn. Dit biotoop (zie pagina 23 activiteitenplan) moet rond oktober 2022 gereed zijn. De natuurzone wordt in 2022 alleen een aantal malen gedeeltelijk gemaaid conform aanbevolen beheer in het activiteitenplan.
- ♣ Broeihopen voor Ringslang worden aangelegd in de winter 2022/2023.

Tabel 1.

Samenvatting tijdspad en activiteiten aangepaste werkwijze Ruigenhoek driving range.

Tijdstip/tijdvak	Activiteit
Voor 1 maart	Graven geulen in de natuurzone, aanleg kikkerpoelen conform activiteitenplan
Na verkrijgen ontheffing, voor half maart	Dempen twee sloten in driving range, direct daarna sluiten van de paddenschermen
Half maart	Broedvogelcontroles, weren broedvogels werkterreinen waterplas en driving range
Eind maart/begin april	ingraven vangbekers, monitoren en wegvangen Rugstreeppad uit werkterrein driving range
Na wegvangen Rugstreeppadden	Start graven waterplas, start werk driving range
September-oktober	Aanleg winterbiotoop Ringslang
Winter 2022/2023	Aanleg broeihopen